

טעמא דאורייתא

גליון שבועי מבית אליה תמימה

פרשת בראשית - גליון 12

בעניין עשרה מאמרות

במדרש (זוה"ק ויקרא י"ב ב' ופסיקתא רבתי כ"א) מבואר כי עשרה מאמרות שבמעשה בראשית הם כנגד עשרת הדברות, ומבואר שכשישראל מקיימים עשרת הדברות נעשה חיזוק ועילוי בבריאה בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

ויתכן כי לפי דברים אלו יבואר המשנה באבות (ה' א') **'בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות ולתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות'**. והביאור כי באו לפרש מה טעם נברא העולם בעשרה מאמרות ולא נברא במאמר אחד, וביארו כי מכיון שכל המצוות רמוזים בעשרת הדברות (כמ"ש הגאונים) וכל מצוה ומצוה יש לה שייכות לאיזה מאמר מעשרה מאמרות, ומכיון שעשרת הדברות הם כנגד עשרה מאמרות, נמצא כל דבור מעשרת הדברות הוא כנגד מאמר אחד, ונמצא כי כל מצוה פועלת תיקון ועילוי בדיבור אחד מעשרה מאמרות וכל עבירה גורמת קלקול בדיבור אחד עשרה המאמרות.

והנה כשהאדם יודע מה נפעל מכל מעשה שלו ואיך על ידי כל מצווה מתקן איזה חלק בבריאה ועל ידי כל עבירה מקלקל בבריאה אזי יש עליו יותר אחריות ויותר נקרא על שמו תיקון הבריאה כולה - יותר מאם היה יודע בכללות שבכל מצוה יש תיקון ובכל עבירה יש קלקול, שכעת הרי זה בכלל כוונתו במעשה המצווה שתפעל פעולה זו בתיקון הבריאה, וגם הרי זה בכלל כוונת העבירה לקלקל בבריאה, ולכן טפי יש עונש לרשעים ושכר לצדיקים כשנברא ב' מאמרות שאזי ידוע כי כל מצוה מכוונת כנגד מאמר יותר מאילו ידע בכללות שמצווה מתקנת ועבירה מקלקלת.

ועתה נבוא לפרש הדברים איך כל דיבור הוא כנגד מאמר אחד. הנה המאמר הראשון **'יהי אור'** הוא כנגד הדיברה הראשונה - **אנכי ה' אלקיך**, והטעם כי בכל מקום האמת נקראת 'אור' והשקר נקרא 'חושך' והאמונה היא תכלית האמת ולכן 'יהי אור' רומז אליה. ורבותינו אמרו (סנהדרין צ"ז א') תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי עלמא שני אלפים תהו שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח, ונראה כי הדברים רמוזים בפסוקי בראשית שמתחילה 'והארץ היתה תהו ובהו' ואחר כך 'ויאמר אלקים יהי אור' שזה אור האמונה שהפיץ אברהם אבינו ע"ה בשני אלפים תורה.

המאמר השני 'יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים' הוא כנגד הדיברה השניה **'לא תשתחוה להם' וגו'**, והביאור בזה ביארו במדרש (זוה"ק ויקרא י"ב ב' ופסיקתא רבתי כ"א), שישראל הם הרקיע שבתוך המים ועליהם נאמר

המשך בעמוד הבא

בפתח הגליון

תשובות השקר

ידועים דברי חז"ל בכמה דוכתי (והובאו בדברי רש"י עה"ת בכמה דוכתי) שאומות העולם משיבים על החוקים, וצ"ב מה טעם אין ישראל עונים חורפיהם דבר וחצי דבר, ואף שבנודאי אין טעם כל החוקים ידוע וגלוי לכל, ומהם שטעמם נסתר יותר אולם מ"ט לא השיבום כלל.

ובאמת דמצינו במדרשים אחת הנה ואחת הנה שהשיבו חכמי ישראל תשובות למחריפהם, מיהו יעוין ברמב"ם (פ"ח ממעילה ה"ז) וז"ל, וכמה היה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העכו"ם שהיו משיבין על החוקים, וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דבקות בתורה עכ"ל, ויש להתפלל מ"ט לא השיב להם טעמן של מצוות (ובמקו"א הארכנו ע"פ דברי האלשיך שלא ידע דוד טעמי החוקים).

והנראה לבאר בזה ע"פ הא דאיתא בכתובות קי"א א' משמיה דר' לוי דשש שבועות השביע הקב"ה את ישראל וחד מינייהו שלא יגלו את הסוד, ופירש רש"י שם (ד"ה ושללא) בפירוש השני דהסוד האמור היינו סוד טעמי התורה. ומעתה י"ל דלהכי אין משיבים ישראל לאומות לתשובות השקר שעורכים על החוקים, כיון שישראל הושבעו שלא להשיב להם. ומה"ט י"ל שנמנע דוד מלהשיב טעמי התורה לחומרת האיסור, [ומלבד זה, שהרי מבואר שם בגמ' בזה"ל 'בצבאות או באילות השדה', אמר רבי אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה', ובוודאי דהצער הזה גדול טפי].

מיהו לגבי דוד אכתי אינו מיושב בזה, דיש לעיין אם בימי דוד כבר הושבעו ישראל בשבועה זו, שלכן לא השיב דוד למצעריו דבר, והנה בתשובות חתם סופר (יו"ד סי' ר"כ) מבואר דהיתה השבועה בימי שלמה, ע"ש. ומעתה הדין לשאלה הנ"ל מ"ט נמנעים אנו מלהשיב חורפינו דבר.

ובאופן אחר י"ל מאי טעמא אין משיבין לעכו"ם על דבריהם, דהנה בסנהדרין נ"ט א' אמר ר' יוחנן עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה, שנאמר תורה צוה לנו מורשה, לנו מורשה ולא להם. ומבואר שם בגמ' דהוא בכלל הז' מצוות שנצטוו בני נח, ע"ש. ומעתה י"ל דהא דאין אנו מגלים להם טעמי המצוות הוא משום איסור זה, שאסור ללמדם תורה, וכן מבואר בחגיגה י"ג דאסור למסור דברי תורה לגוי. ומה"ט לא השיב דוד את חורפיו, שאסור לגלות להם טעמי התורה.

ובמצפה איתן בכתובות שם כתב ע"ד רש"י, 'סוד טעמי תורה' צ"ל דהיינו סוד טעם של ז' מצוות, דאילו של שארי מצוות אפילו פשוטן אסור ללמד להן כדאמר בחגיגה ויליף מקרא דמגיד דבריו ליעקב.

והדר צ"ת שהרי מותר להם להעמיק במצוותיהן, ולכאורה היה נראה פשוט שמותר להם לברר מצוותיהם בפלפול ובסברא, וכבר כתב במרומי שדה בסנהדרין שם דהא דאסור לבני נח לעסוק בתורה הוא רק בדרך עסק, והיינו לחדש ולפלפל בתורה, אבל לקרוא בתורה מותר להם לכתחילה, ויש להרחיב בביאור דבריו דהנה בבית הלוי סו"פ יתרו כתב דנתינת התורה לישראל היא שיוכלו לחדש בתורה ושיהיה ההלכה כמותם, וכאשר הבין נח עוסק בתורה ומחדש בה בזה הוא גונב את ישראל. וכדברי הנצי"ב כתב ג"כ היעב"ץ, ועי' בסנהדרין שם במאירי, ואכמ"ל.

ויעוין ברמב"ם סו"פ ח ממלכים דבני נח שעושים המצוה מסברא, אינם חסידים האומות אלא מחכמיהם, ומבואר קצת דמצוות אלו יש בהם סברא, ולכאורה הסברא גלויה בהם, ובעבר כבר נתבאר דיסוד המצוות האלו שלא יקיימום אלא דרך חוק וציווי דבזה ינתן העות על צואריהם, ועוד חזון למועד בזה.

כן אתם אל תזדווגו מין על שאינו מינו וכל שאינה מיוחדת לו אינה מינו, ואף על פי שהבהמות באים אף על מי שאינה מיוחדת לו מכל מקום האדם שיש בו צלם אלוקים ראוי לו להתנהג בפרישות מהחומר ושלא לבוא על מי שאינה מיוחדת לו שהיא גם כן אינה מינו.

המאמר השמיני 'ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' הוא כנגד הדיברה התשיעית 'לא תענה ברעך עד שקר' כי נצטוונו בזה על עניין המשפט שעושים הבית דין שלא לעוותו, והטעם בכדי להעמיד את צלם אלוקים בבריאה ושלא ישחיתו הבנ"א לעשות ככל העולה על רוחם, ולכך הוא כנגד 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' שעל ידי המשפט עומדים בני אדם ב'צלם אלוקים'. עוד, שתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במידת הדין וזהו 'בצלמנו' פי' בהנהגה שלנו, וזה הדין שעושים הב"ד. ובמדרש (זוהר ויקרא י"ב א') חברך דבצלמא דמרך לא תסהיד ביה לשקר.

המאמר התשיעי 'ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ' וגו' הוא כנגד הדיברה השמינית 'לא תגנוב', והטעם כי בפסוק זה ד'הנה נתתי לכם' נתחדש ענין הבעלות וענין ממונו של האדם ולכך הוא כנגד 'לא תגנוב' שזה הציוי הפרטי שעל כל אחד ואחד שלא יגנוב מחברו, (והוא היפך סדר הדיברות וכ"ה בפסיקתא רבתי ובזוהר שם והטעם כי 'הנה נתתי' משמע שנתתי כבר וזה עוד קודם שנבראו, כי בבריאת הנפש כבר ניתן הבעלות הממונית ועוד קודם לבריאת הגוף ולכן הנה נתתי בסדר הדברות הוא קודם אעפ"י שנכתב במאמרות אח"כ).

ובמאמר העשירי פליגי שהגמ' (ר"ה ל"ב א') ס"ל ד'בראשית' נמי מאמר וי"ל שזה כנגד הדיברה העשירית 'לא תחמוד' שבראשית ענינו הוא בריאת ה'ראשית' ופי' בריאת המקום ובריאת הזמן, וזהו ענין לא תחמד שלא יחמוד מה שיותר מן המקום שלו ומה שאינו שייך אליו.

ובמדרש (פרקי דר"א פ"ג בסופו) אמרו שהמאמר העשירי הוא 'לא טוב האדם היות לבדו אעשה לו עזר כנגדו', ויש לבאר שכיון שהש"ת נתן לאדם מין ששיך לו אזי ניתן לו חלקו ונצטווה שלא יחמוד מינים אחרים, שכל זמן שלא ניתן לו חלקו אי אפשר לצוות שלא יחמוד מין אחר, וכמ"ש רש"י (ב' כ"ג) שמתחילה בא על כל בהמה וחיה ולא נתקדשה דעתו עד שבא על חוה.

ובמדרש (תק"ז חדש פ"ד א') אמרו שהמאמר העשירי הוא 'ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה' ויש לבאר בזה גם כן כנ"ל שסוף המאמר הוא 'וכבשוה' פי' שיכבוש כל אחד חלק לעצמו ויהיה לו חלקו ולא יחמוד חלק חברו שכבר ניתן לו חלקו.

(ואפשר עוד שהמאמר העשירי הוא 'ויצו ה' אלקים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו', ועפ"ז יתישב מאד שהוא כנגד 'לא תחמוד' כמ"ש (בראשית ג' ו') 'וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל', אכן לא מצאתי במדרש דעה כזו, והטעם י"ל שהוא דרך ציווי ואינו מאמר).

(בראשית א' י"ז) 'ויתן אתם אלקים ברקיע השמים', והם מפרידים בין מים העליונים והיינו קודשא בריך הוא שנאמר (ירמיה ב' י"ג) 'כי שמים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים', לעבודה זרה שהם המים התחתונים כדכתיב (שם) 'לחצוב להם בארות בארות נשברים' וגו', ולכן יהי רקיע הוא כנגד לא תשתחוה להם וגו', שעניינה הוא לעבוד את הש"ת לבדו ולהפריד בין מים למים היינו בין עבודת ה' לעבודת אלילים.

המאמר השלישי 'יקוו המים למקום אחד ותראה היבשה' הוא כנגד הדיברה השלישית 'לא תשא שם ה' אלקיך לשוא', והטעם כי לאו זה בא לומר שאף על פי שהתרתי לכם לקרות בשמי על האוכל אעפ"כ לא תשאו שמי לשוא, וכן הוא ענין 'יקוו המים' שהוא הגבלה בשליטת המים שהם רוחניים יותר ובא לומר שהם יקוו למקום אחד דווקא, 'ותראה היבשה' - שהוא בחינת החומריות שלא יזכיר שם שמים יותר ממה שהתרתי לכם.

המאמר הרביעי 'תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי עשה פרי' וגו' הוא כנגד הדיברה הרביעית 'זכור את יום השבת לקדשו' והעניין כי טעם השביתה בשבת הוא זכר ליציאת מצרים כמ"ש בדברים (ה' ט"ו) והביאור כי הוא זכר ליציאת מצרים שתהיה לעתיד לבוא באלף השביעי שיבער הש"ת את רוח הטומאה מהארץ ויצאו בני ישראל מן כל הגליות לעולם וכל הגליות נקראו על שם מצרים כמ"ש במדרש (בראשית רבה ט"ז ד'), וזה נרמז בענין העץ שיוצא מן היבשה שהוא החומריות לרוח שהוא הרוחניות והוא דוגמת יציאת מצרים שהעץ יוצא ממצרים.

המאמר החמישי 'יהי מארת ברקיע השמים' הוא כנגד הדיברה החמישית 'כבד את אביך ואת אמך' והטעם כי המאורות הם אור נאצל ממנו יתברך שאינו רק הארה קטנה מאורו יתברך, וכן הוא ענין הכיבוד אב ואם שהיא מצוה לכבד ההורים לא מצד עצמם רק מצד שהם מעבירים את האמונה בהש"ת מדור לדור, ושני המאורות רומזים לאב ואם כי השמש שהוא המאור הגדול רומז לאב שהוא המשפיע, והלבנה שהיא המאור הקטן רומזת לאם שהיא מקבלת מהאב כמו הלבנה שמקבלת האור שלה מהשמש, וביחד הם המאורות שמעבירים האור של האמונה לבניהם דוגמת השמש והירח שמעבירים האור לנבירים.

המאמר השישי 'שרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ' הוא כנגד הדיברה השישית 'לא תרצח' שכשם שהם אינם רוצחים זה את זה שאין הדגים באויר ואין העופות בים כך אתם לא תרצחו זה את זה. ובמדרש (זוהר ויקרא י"ב א') פרשו טעם השייכות ביניהם כי ציווה הש"ת שלא תרצח ולא תהוי כדגים שבולעים זה את זה.

המאמר השביעי 'תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש' הוא כנגד הדיברה השביעית 'לא תנאף' שכשם שהבהמות אינם מזדווגים מין בשאינו מינו כך אתם אל תזדווגו מין בשאינו מינו, והעניין כי הבהמות מטבעם אינם מזדווגים כלאים (וכמ"ש הרמב"ם במו"נ ח"ג פמ"ט) וכמו

ביאורים על הפרשה

שהתירה, ומקיימים באכילה את המצוות שבקמח שהם מטרה בפני עצמה לקדש את החומריות.

ונראה שזהו עניין השולחן כנגד מצוות שבחומריות, והמנורה כנגד המצוות שבפרישות מן החומר כמ"ש (משלי ו' כ"ג) '**כי נר מצווה ותורה אור**' נראה שהמנורה רומזת אל התורה ואל המצוות (והיא ו' קנים כנגד ו' סדרי משנה והאמצעי כנגד 'יראת השם היא אוצרו'), וזהו '**ושמת את המנורה נכח השלחן**' שישתמש בחומר לפי דיני המצוות (שהוא המנורה) ואזי גם החומר קדוש).

בראשית, ב' ט"ז, ויצו ה' על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל.

בגמ' סנהדרין (נ"ו ב') אמרו שכאן נרמז נתינת ד' מצוות בני נח, ויצו אלו הדינים, ה' זו ברכת השם, אלקים זו עבודה זרה, על האדם זו שפיכות דמים, לאמר זו גילוי עריות, מכל עץ הגן ולא גזל, אכל תאכל ולא אבר מן החי.

ובפשיטות טעם ד' מצוות בני נח הוא כי גם מבני נח דרשה התורה להחזיק באמונה ובתיקון ובמידות אלא שהגבול שלהם אינו כגבול שגבלה תורה לישראל, כי ישראל בני מלכים יש להם לנהוג בהנהגה ראויה לבני מלכים אבל עובדי כוכבים אינם רק כעבדים ואין להם רק שלא להשחית צורתם, ולכך נצטוו על עבודה זרה וברכת השם כי ראוי לעבוד את השי"ת ושלא לכפור בטובתו, ונצטוו על דינים, גזל ושפיכות דמים כי הם מצוות שכליות שכל בר דעת מבין זאת, וגם אבר מן החי הוא מצוה שכלית כי ראוי לרחם על הבהמה ושלא לתלוש מבשרה בעודה מרגשת, וגילוי עריות אף הוא מצוה שכלית כי מן הראוי גם לבני נח לפרוש מן התאוה המרובה, ואם היו מותרים העריות היה כל אחד נותן עיניו בקרובותיו שרואה אותם תמיד ומבקש לישא אותן והיו בני אדם שטופים במחשבת עריות, אבל עכשיו שאסרה לנו התורה את הקרובות שרואה אותן תמיד שוב נעקרה מידה זו בכלל, וגם בשארי נשים שאין נפגשים עימם כל כך.

ומבואר בגמרא (סנהדרין נ"ז ב') דעכו"ם נהרג אם לא קיים אחד מד' מצוות בני נח, והטעם בזה יש לבאר על פי מה שכתבו רבותינו בזוה"ק (ז"ח בראשית) שישאל בלחודאי יש בהם נשמה אבל עכו"ם אין בהם רק נפש חיה והיא הנפש הבהמית, ולכן ישראל אין הורגים אותנו על כל המצוות ורק בעדים ובהתראה כי ישראל יש בהם נשמה הקדושה ולכן הם חשובים יותר ואין הורגים אותם כי אם עבר על עבירה חמורה ובהתראה, אבל עכו"ם אין בהם נשמה ורק נפש חיה ולכן הורגים אותם ואפי' שלא בהתראה כי הם אינם אלא כבהמות והורגים אותם בלא התראה.

בראשית א', א', בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ.

ביאור הפסוק פרשו בתיקוני זוהר (תקון כ"ה) 'בראשית ברא אלוקים' בזה הספר שנקרא 'ראשית' שנאמר (משלי ח' כ"ב) 'ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאד', בזה 'ברא אלוקים את השמים ואת הארץ' כמו שאמרו בזוה"ק כי נסתכל הקב"ה בתורה וברא בה את השמים ואת הארץ.

בראשית, א' א', בראשית ברא אלקים וגו'.

במדרש רבה (פרשה א' ו') אמרו **רב הונא בשם רב מתנה** אמר **בזכות שלשה דברים נברא העולם, בזכות חלה ובזכות מעשרות ובזכות ביכורים, ומה טעם בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא חלה שנאמר (במדבר ט"ו כ') ראשית ערסתיכם, ואין ראשית אלא מעשרות היך דאת אמר (דברים י"ח ד') ראשית דגנך, ואין ראשית אלא ביכורים שנאמר (שמות כ"ג י"ט) ראשית בכורי אדמתך וגו'. ע"כ.** וצ"ב הכוונה בזה.

ונראה דב' מיני מצוות יש, הא' המצוות ששייכות לפרישות מן החומר כדוגמת טהרות, קרבנות וכיוצ"ב, (שהם עניינם לפרוש מזוהמת החומר ושלא להכנס למקדש טמא, וכן ענין הקרבנות שהוא תחת האדם וכאילו הקריב עצמו על גבי המזבח), והב' מצוות ששייכות לקידוש החומריות שנשתמש בחומריות עצמה לצורך עבודת ה'.

וזהו בשביל תרומה וביכורים שנקראו ראשית פי' הבריאה כולה נבראת בשביל שנקדש את החומר ונשתמש עם החומריות לעבודת ה', ואף העפר שהוא החומרי ביותר נגדל בו פירות ונקרא שם שמים עליהם. ומ"ש מעשרות ביכורים וחלה לאו דוקא שה"ה שאר ענייני זרעים אלא שהם החשובים והחביבים שבכולם, כי המעשרות היא נתינה חשובה שראוי להתכבד בה, והביכורים הם החביבים ביותר שמביאים אותם לבית המקדש, וחלה לאו דוקא שה"ה תרומה שהוקשה לחלה וכמ"ש בהמשך הפסוק (במדבר ט"ו כ') 'כתרומת גורן כן תרימו אותה', נמצא כלול בזה עיקר ענין העבודה שבחומריות - תרומה מעשרות חלה וביכורים.

וזהו מ"ש בנבואת בלעם (במדבר כ"ג י') '**מי מנה עפר יעקב**' ופרש"י מי מנה המצוות שמקיימים בעפר כגון לא תחרוש בשור וחמור וכיוצ"ב, והביאור כנ"ל שאפי' הדבר החומרי ביותר שהוא העפר מקדשים אותו ומקיימים בו מצוות.

וזהו (אבות פ"ג כ"א) 'אם אין קמח אין תורה ואם אין תורה אין קמח' נראה שהתורה היא היכי תמצא לקמח, ויש לומר שבבחינה זו יש בו תכלית בקמח שמקדשים בו את החומריות ומברכים בו להשי"ת ואוכלים כפי דיני התורה ומה

בראשית, ג' ו', ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעיניים ונחמד העץ להשכיל וגו'.

יש לבאר שג' האבות אברהם יצחק ויעקב ראו לתקן חטא אדם הראשון בג' סיבותיו, אברהם תיקן חלק 'כי טוב העץ למאכל' שעסק בגמילות חסדים וקרא שם שמים על האכילה, יצחק תיקן חלק 'וכי תאוה הוא לעיניים' ולכך נסתמא, ויעקב תיקן חלק 'ונחמד העץ להשכיל' ולכך עסק בלימוד התורה שזה בשכל, ומכוח ג' האבות נתקן חטא עץ הדעת שחטאה חוה ושוב נכרתה הברית לדורות עם ישראל.

בראשית, ג' ו', ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל.

הנה אדם הראשון לא שמע לציווי ואכל מעץ הדעת ונקנסה עליו מיתה, ומבואר בזוהר הקדוש (ז"ח בראשית כ"ג ע"ב) שאדם הראשון עשה תשובה וקיבל הקב"ה את תשובתו, (וכ"ה בספר הקנה לר"נ בן הקנה ושם מבואר שעשה תשובה עד שנגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב (וזה כשיטת בעל ספר הקנה שכמה שמיטות הם ואלהו הנביא שמהשמיטה הקודמת אמר לו כן אכן האריז"ל פליג עליו כידוע) ואמר לו נתקבלה תשובתך).

וצ"ב דכיון שנתקבלה תשובתו אם כן מה טעם לא נתבטלה גזירת המיתה מהאדם. ובאמת מבואר במדרש (תנחומא שמות י"ז) כי ענין המיתה היתה מתוכננת מראש קודם חטא אדם הראשון, והטעם שסובב השי"ת שיהא על ידי חטא אדם הראשון הוא מפני שאין הקדוש ברוך הוא מייחד שמו על הרעה ולכך סובב כי הרעה תהיה כקנס על שחטא, ולפי זה יש לומר דאע"פ שהתשובה מועילה מכל מקום הגזירה לא נתבטלה כי היא כבר נקנסה עוד קודם החטא ואין זה אלא היכי תמצא שבעבורה נתלה ענין המיתה.

ונראה בדרך נוספת, כי באמת אף על פי שעשה תשובה מכל מקום רושם חטא נשאר עליו ולכך לא הועילה התשובה להעביר הגזירה שנגזרה בעבור רושם החטא, וראיה לזה מענין הקרבן שמה טעם חייב החוטא בשוגג להקריב קרבן ומפני מה לא מספיק שיעשה תשובה וימחל לו, וראיה דאף על פי שהתשובה מועלת מכל מקום רושם חטא יש כאן וזה אינו נמחה רק על ידי הקרבן.

ובזוהר חדש (בראשית כ"ג ע"ב) תרצו בדרך מחודשת שבאמת מתחילה לא היה הכוונה שאם לא יאכל מעץ הדעת יחיה לעולם אלא היה הכוונה שיחיה זמן רב עד שימות, וכאשר נגזרה הגזירה כי ביום אכלך ממנו מות תמות היה ראוי שימות מיד, ורק כיון שעשה נתבטלה הגזירה והאריך לו הקב"ה את ימיו לזמן רב כמו שהיה בסוף.

בראשית, ג' י"א, ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת.

הנה כאן בזה הפסוקים מבואר הענין שצריך לילך בצניעות ולכסות הגוף, ויש להתבונן בזה באמת מה טעם קודם חטא אדם הראשון היו הולכים ערומים ואחר חטאו הוצרכו לכסות בשרם, ובפשיטות הכוונה כי קודם חטא אדם הראשון לא ידע האדם שהוא ערום ורק אחרי כן הבין זאת, וזה קשה מאד לומר שאחר החטא השיג השגה שלא השיג קודם החטא.

יש לפרש הכוונה בזה כי קודם חטא עץ הדעת לא היה ענין הרע מעורב בהם והיו הולכים ערומים בלא בשת, אבל כיון שחטאו נתערב ענין הרע בגופם ושוב יש להם בושת בראית ערותם כיון שענין הרע מעורב בו, ולכך הוצרכו לעלי תאנה לכסות ערותם. וזהו טעם הלכות צניעות בכיסוי הגוף מצד הבושת בהרע המעורב בו, ופשוט.

תגובות והוספות יתקבלו בברכה, ויובאו בעז"ה במדור ההערות (על דעת העורך)

ניתן לשלוח תגובות במייל בכתובת e1315615645@gmail.com

או בטל' 058-325-6277

ניתן לקבל את הגליון במייל בכתובת הנ"ל, כמו"כ ניתן לקבל ספר אליה תמימה (מהדורת מייל)

לתרומות נא לפנות לכתובת המייל או לטל' הנ"ל, ניתן להנציח את הגליון